

GOŁĘBI (34) *ai*

o jasne.

sg m N gołębi (5). ◇ G gołębi(e)go (4). ◇ A gołębi (4). ◇ f N gołębią (1), gołębi(a) (4) [cf też GOŁĄB G sg]. ◇ G gołębi(e)j (2). ◇ n N gołębi(e) (4). ◇ G gołębi(e)go (2). ◇ I gołębi(e)m (4) *FalZioł*, [gołębim]. ◇ pl N subst gołębi(e) (2). ◇ G gołębich (2). ◇ pl A subst gołębié (3); -é (2), -(e) (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Przymiotnik od „gołąb”; *columbinus* *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *columbaris* *Mącz*; *columbarius*, *similis columbo* *Cn* (26) : Też łajno gołębie z oływą zmieszane/ á tym żywot namazuy/ barzo mocznie zařtanawia. *FalZioł* V 86a, I 144b, c, IV 21b, V 24v, 32v, 89; Duch S. też w pořtáci gołębyey fye vkazał po krzcye pánířkim *KromRozm II* r2v; Przyřzli pierwey do wyřpu Solo/ gdzie widzeli Perły ták wielkie iáko iáycá Gołębie *BielKron* 446, [85²]v; *Mącz* 60c [2 r.]; Albo gnóy gołębi z gliną zmieszay/ przyřyp á wwarz tho weřpól z wodą á pomázuy tym pryřczce. *SienLek* 134v, 49v, 81v, 86v, 99v, 126 (9); Ták že bywáli w tákim wćiřnieniu/ že gnoy gołębi iadáli miářto przyřmákw swoich *RejZwierc* 258; Poniewař duchowi duchowego/ á gołębiowi gołębie⁸⁰ ná fię křřtařtu bráć nie trzebá. *CzechEp* 316; *Calep* 218a.

W charakterystycznych pořczeniach: gołębi(-a, -e) gnoj (10), jajce, křřtař, łajno (9), postać.

W przen (2) : Więćznáć iř y řynowie/ z gniazdá Gołębiego/ Bo więc vmieię grucháć/ gdy potrzebá tego. RejZwierz 82.

W funkcji przysłówa: »gołębiego« = po gołębiemu (1): CHociař ten ćicho dybiáć/ Gołębiego grucha RejZwierz 81.

2. Zestawienia w funkcji nazw botanicznych (7) :

»gołębie gardło« = *Fumaria officinalis* L. (*Rost: ziemny dym*); *capnio*, *capnos* *Mącz* (2): *Capnio*, herba, Gołębie gárdło/ álbo/ ziemny dym. *Mącz* 37a, 210b.

»gołębia noga« = *Geranium columbinum* L. (*Rost*) a. *Cissus vitiginea* L. (*Rost*) (5): GOłębia noga ieřt troy iedno ktore łacinicy y groecowie zowá Amomum/ drugie ieřt ktore ma liřt mały á okrągły řziroko nafiekany [...]. Thrzeci rodzaj tego to ziele gołębiey nogi ktore zowá Anagiros *FalZioł* I 107c–d, +4b, I 107c [2 r.].

[»gołębie ziele« = *Verbena officinalis* L. (*Rost: koszyszczko, werbena, żeleźnik*): *Werbena*, *Kořyřczko* *Mář*, niektóřzy zowá *Zeleźnik*. [...] Zowá ie też gołębim źielem/ iř gołębiczki rády w nim řiádáię *UrřędwHerb* 308 (*Linde*).]

3. *n-loc* »Gołębia« (*nazwa ulicy*) (1) : Látá 1462. W Krákwie ogieñ wyřzedł s kłářtorá od S. Troyce/ wiele řzkody podzyáał/ kořcioły s kłářřthorem v S. Troyce zgorzał/ też kořcioł S. Fránciřřká/ Grocka vlicá/ Brácka/ Gołębia/ Stołářřká *BielKron* 394v.

Synonimy: 2. »gołębie gardło«: »ziemny dym«; »gołębia noga«: iglica, »řorawie noski«; »gołębie ziele«: koszyszczko, werbena, żeleźnik.

Cf **GOŁĘBIOWY**, **GOŁĘBKOWY**